

A TANÁCS 1993. április 5-i 93/13/EGK IRÁNYELVE

a fogyasztókkal kötött szerződésekből alkalmazott tisztességtelen feltételekről

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó Szerződésre, és különösen annak 100A cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

az Európai Parlamenttel együttműködve,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére,

mivel a belső piac 1992. december 31-ig történő fokozatos létrehozását célzó intézkedéseket kell elfogadni; mivel a belső piac egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyen belül biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása;

mivel a tagállamoknak az egyrészt az áruk eladója vagy szolgáltatások nyújtója, másrészt a fogyasztó között kötött szerződések feltételeire vonatkozó jogszabályai számos eltérést mutatnak, ami azt eredményezi, hogy az áruk eladásának és szolgáltatások nyújtásának nemzeti piaci különböznek egymástól, és torzulások adódhatnak az eladók és a szolgáltatók közötti versenyben, különösen akkor, amikor más tagállamban értékesítenek, illetve nyújtanak szolgáltatást;

mivel különösen a tagállamoknak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó jogszabályai feltűnő eltéréseket mutatnak;

mivel a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket;

mivel általában a fogyasztók nem ismerik azokat a jogszabályokat, amelyek saját országukon kívüli tagállamokban az áruk értékesítésére és szolgáltatások nyújtására vonatkozó szerződéseket szabályozzák; mivel ezen ismeretek hiánya visszatarthatja a fogyasztókat attól, hogy közvetlenül egy másik tagállamban szerezzenek be árukat és vegyenek igénybe szolgáltatásokat;

mivel a belső piac létrehozásának megkönnyítése érdekében, valamint az állampolgárok fogyasztóként történő megóvása érdekében, amikor nem a saját országuk, hanem más tagállamok jogszabályai által szabályozott szerződésekkel szereznek be árukat vagy vesznek igénybe szolgáltatásokat, lényeges hogy e szerződésekben töröljék a tisztességtelen feltételeket;

mivel ez az áruk eladói és a szolgáltatások nyújtóit segíteni fogja áruértékesítési és szolgáltatásnyújtási tevékenységükben mind a saját országukban, mind a belső piac egészében; mivel ez serkentőleg hat a versenyre és ennek megfelelően növeli a Közösség állampolgárai mint fogyasztók rendelkezésére álló választékot;

mivel a Közösség két programja, nevezetesen a fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos program kiemelte a fogyasztóvédelem fontosságát a szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek vonatkozásában; mivel ezt a védelmet vagy a Közösség szintjén összehangolt, vagy közvetlenül a Közösség szintjén hozott törvényi és rendeleti rendelkezéseknek kell biztosítaniuk;

mivel az e két programban „A fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme” címszó alatt megállapított elv szerint az áruk megvásárlói és szolgáltatások igénybevevőit meg kell védeni attól, hogy az eladó vagy a szolgáltató visszaéljen hatalmával, és különösen az egyoldalú szabványszerződésekkel, valamint az alapvető fogyasztói jogoknak a szerződésekben való tisztességtelen kizárásával szemben kell megvédeni őket;

mivel a fogyasztók hatékonyabb védelme a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes jogszabályok elfogadásával érhető el; mivel e jogszabályokat az eladók és szolgáltatók, valamint a fogyasztók közötti valamennyi szerződésre alkalmazni kell; mivel ennél fogva a munkavállalási szerződéseket, az öröklési jog, a családi jog, valamint a gazdasági társaságok létrehozásával és létesítő okiratával kapcsolatos szerződéseket ki kell zárni ennek az irányelvnek a hatályából;

mivel a fogyasztónak egyenértékű védelemben kell részesülnie akár szóban, akár írásban kötötték meg a szerződést, függetlenül attól, hogy az utóbbi esetben a szerződési feltételeket egy vagy több irat tartalmazza;

mivel ugyanakkor a tagállamok nemzeti jogszabályainak jelenlegi állapotában csak egy részleges harmonizáció tervezhető; mivel ez az irányelv csak a kifejezetten nem egyedi szerződési feltételekkel foglalkozik; mivel a tagállamok számára meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy a Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az ebben az irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztóknak;

mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmaznak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő „kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések” kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg;

mivel a tagállamoknak ugyanakkor gondoskodniuk kell arról, hogy a szerződések ne tartalmazhassanak tisztességtelen feltételeket, mert ezt az irányelvet kell alkalmazni a közszolgáltatás jellegű üzleti tevékenységekre is;

mivel szükséges, hogy általános jelleggel rögzítsék azokat az ismérveket, amelyek alapján megítélik, hogy tisztességtelen-e a szerződési feltételek;

mivel a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a rögzített általános ismérvek alapján történő megítélését, különösen a felhasználók közötti szolidaritást figyelembe vevő közszolgáltatási értékesítési és szolgáltatási tevékenységekben ki kell egészíteni a különféle érintett érdekeltségek átfogó kiértékelését biztosító eszközökkel; mivel ez a jóhiszeműség követelményét valósítja meg; mivel a jóhiszeműség megítélésében különös figyelmet fordítanak a szerződő felek alkupoziójának erősségére, arra, hogy ösztönözték-e valamilyen módon a fogyasztót a feltétel elfogadására, és hogy az árut vagy szolgáltatást a fogyasztó külön megrendelésére bocsátották-e a fogyasztó rendelkezésére; mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárás az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el;

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a csatolt mellékletben felsorolt feltételek csak jelzés értékűnek tekinthetők és az irányelv minimális jellege miatt ezeknek a feltételeknek a körét a tagállamok bővíthetik vagy szűkíthetik saját nemzeti jogalkotásukban;

mivel az áruk és szolgáltatások természetének befolyásolnia kell a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megítélését;

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél; mivel ebből következik többek között, hogy a biztosítási szerződésekben a biztosított kockázatot és a biztosító felelősségét egyértelműen meghatározó vagy körülíró feltételek nem vehetők alá ilyen megítélésnek, ha ezeket a korlátozásokat figyelembe veszik a fogyasztó által fizetendő biztosítási díj kiszámításánál;

mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni;

mivel a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy ne alkalmazzanak tisztességtelen feltételeket az eladó vagy a szolgáltató fogyasztóval kötött szerződéseiben, de ha a szerződés mégis tartalmaz ilyen feltételeket, akkor azok ne legyenek kötelező érvényűek a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is kötelezi a feleket;

mivel bizonyos esetekben fennáll annak a veszélye, hogy megfosztják a fogyasztót az ezen irányelv által biztosított védelemtől, ha nem tagállam jogát jelölik ki a szerződésre alkalmazandó jogként; mivel ebből következően e veszély elhárítása céljából megfelelő rendelkezéseket kell foglalni ebbe az irányelvbe;

mivel azoknak a személyeknek vagy szervezeteknek, amelyeknek valamely tagállam jogszabályai szerint jogos érdekükben áll a fogyasztók védelme, eljárásindítási lehetőséggel kell rendelkezniük - akár bíróság előtt a megfelelő peres eljárások megindítására, akár a panaszok eldöntésére hatáskörrel rendelkező közigazgatási szerv előtt - olyan szerződési feltételek, különösen a tisztességtelen feltételek alkalmazása ellen, amelyeket a fogyasztókkal kötendő szerződésekben történő általános használatra dolgoztak ki; mivel azonban ez a lehetőség nem jár együtt az egyes gazdasági ágazatokban alkalmazott általános feltételek előzetes ellenőrzésével;

mivel a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását;

Elfogadta ezt az irányelvet:

(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.

(2) Azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró, különösen a fuvarozás területén, nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.

2. cikk

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

- a) „*tisztességtelen feltételek*”: a 3. cikkben meghatározott szerződési feltételek;
- b) „*fogyasztó*”: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén;
- c) „*eladó vagy szolgáltató*”: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű.

3. cikk

(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

Az a tény, hogy egy feltétel bizonyos elemeit vagy egy kiragadott feltételt egyedileg megtárgyaltak, nem zárja ki ennek a cikknek az alkalmazhatóságát a szerződés többi részére, ha a szerződés átfogó megítélése arra enged következtetni, hogy a szerződés mégis csak egy előre kidolgozott szabványszerződés.

Olyan esetekben, amikor egy eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyaltak, ennek bizonyítása az eladót vagy szolgáltatót terheli.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.

4. cikk

(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére, vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

5. cikk

Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a

fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

(2) A tagállamok a szükséges intézkedések megtételével gondoskodnak arról, hogy ha a szerződés szoros kapcsolatban áll a tagállamok területével, a fogyasztó ne veszítse el az ezen irányelv által biztosított védelmet annak következtében, hogy nem tagállam jogát jelölik ki a szerződésre alkalmazandó jogként.

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszközök olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi jogszabályok szerint jogos érdekekkel rendelkező személyek vagy szervezetek eljárást kezdeményezzenek a vonatkozó nemzeti jogszabály értelmében bíróság vagy illetékes közigazgatási hatóság előtt annak megítélésére, hogy a fogyasztókkal kötendő szerződésekben általános használatra kidolgozott szerződési feltételek tisztességtelenek-e, valamint megfelelő és hatékony eszközökkel élnek azért, hogy megszüntessék az ilyen feltételek alkalmazását.

(3) A saját nemzeti jogszabályok tiszteletben tartásával a (2) bekezdésben említett jogorvoslati eljárások elkülönítve vagy együttesen indíthatók az ellen az azonos gazdasági ágazathoz tartozó több eladó és szolgáltató, illetve szakmai szövetségük ellen, akik illetve amelyek azonos általános szerződési feltételeket vagy hasonló feltételeket használnak, vagy azok használatát javasolják.

8. cikk

A tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

9. cikk

A Bizottság ennek az irányelvnek az alkalmazásáról legkésőbb a 10. cikk (1) bekezdésében említett időponttól számított öt éven belül jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

10. cikk

(1) A tagállamok legkésőbb 1994. december 31-ig hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Minden 1994. december 31-e után megkötött szerződésre az ebben az irányelvben előírt rendelkezések alkalmazandók.

(2) Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(3) A tagállamok közlik a Bizottsággal belső joguknak azokat a legfontosabb rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

11. cikk

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Luxembourgban, 1993. április 5-én.

a Tanács részéről

N. HELVEG PETERSEN

az elnök

MELLÉKLET

A 3. cikk (3) bekezdésében említett feltételek

1. Azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy:

a) kizárják vagy korlátozzák az eladó vagy szolgáltató jogi felelősségét a fogyasztó halála vagy testi sérülése esetén, amit az eladó vagy szolgáltató cselekedete vagy mulasztása idézett elő;

b) jogellenesen kizárják vagy korlátozzák a fogyasztó törvényes jogait az eladóval vagy szolgáltatóval, illetve más féllel szemben arra az esetre, ha az eladó vagy szolgáltató valamely szerződéses kötelezettségét egyáltalán nem vagy csak részben vagy hibásan teljesíti, ideértve a beszámítás lehetőségét is az eladót vagy szolgáltatót megillető tartozás kiegyenlítésére;

c) a fogyasztóra nézve kötelező a szerződés, míg az eladó vagy szolgáltató szerződési kötelezettségeinek teljesítése olyan feltételhez kötött, amelynek megvalósítása csak az eladó vagy szolgáltató szándékától függ;

d) engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára a fogyasztó által megfizetett összegek megtartását olyan esetekben, amikor a fogyasztó úgy dönt, hogy nem köt szerződést vagy nem teljesíti a szerződési feltételeket, ugyanakkor nem teszik lehetővé a fogyasztó számára, hogy az eladótól vagy szolgáltatótól ugyanakkora összeget kapjon abban az esetben, ha a szerződést az eladó vagy a szolgáltató mondja fel;

e) a kötelezettségét nem teljesítő fogyasztótól aránytalanul magas összeg megfizetését követelik meg kártérítés címén;

f) engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára, hogy saját belátása szerint felbontsa a szerződést, ugyanakkor ezt a lehetőséget nem biztosítják a fogyasztó számára, illetve engedélyezik az eladó vagy szolgáltató számára a még nem teljesített szolgáltatások ellenértékeként megfizetett összegek megtartását olyan esetekben, amikor az eladó vagy szolgáltató bontja fel a szerződést;

g) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a határozatlan idejű szerződés felmondására ésszerű felmondási idő alkalmazása nélkül, kivéve az olyan eseteket, amikor ezt az eladó vagy szolgáltató komoly indokkal teszi;

h) a fogyasztó ellentétes tartalmú nyilatkozatának hiányában az eladó vagy szolgáltató automatikusan meghosszabbít egy határozott időre kötött szerződést, míg ha a fogyasztó nem kívánja meghosszabbítani a szerződést, e szándékának kifejezésre juttatásához a szerződés lejáratához képest túlzottan korai határidőt szabnak meg;

i) a fogyasztót visszavonhatatlanul kötelezik olyan feltételek vonatkozásában, amelyek alapos megismerésére nem volt tényleges lehetősége a szerződés megkötése előtt;

j) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására a szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül;

k) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót, hogy a szállítandó áruk vagy nyújtandó szolgáltatások jellemzőit érvényes indok nélkül egyoldalúan megváltoztassa;

l) előírják, hogy az áruk vagy szolgáltatások árának meghatározása a szállítás időpontjában történik, vagy engedélyezik az áru eladójának vagy a szolgáltatás nyújtójának, hogy egyoldalúan megemlje az árakat, mindkét esetben anélkül, hogy ennek megfelelő jogot biztosítanak a fogyasztó számára a szerződés felmondására abban az esetben, ha a megemelt ár lényegesen magasabb annál, mint amiben a szerződés megkötésekor megállapodtak;

m) megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek, illetve megadják azt a kizárólagos jogot, hogy a szerződés bármely feltételét az eladó vagy szolgáltató értelmezze;

n) korlátozzák az eladó vagy szolgáltató felelősségét a nevében eljáró képviselők által vállalt kötelezettségek vonatkozásában, illetve az eladó vagy szolgáltató kötelezettségeinek teljesítését sajátos alakiságoknak rendelik alá;

o) kötelezik a fogyasztót kötelezettségei teljesítésére akkor is, amikor az eladó vagy szolgáltató nem teljesíti saját kötelezettségeit;

p) az eladó vagy szolgáltató számára biztosítják a jogot szerződéses jogai és kötelezettségei átruházására, ha ez a fogyasztó hozzájárulása nélkül csökkentheti a fogyasztó számára nyújtott garanciákat;

q) kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybe vételében, különösen arra kötelezve a fogyasztót, hogy csak jogszabályi rendelkezések által nem kötött döntőbíróshoz fordulhat, jogtalanul korlátozva a rendelkezésére álló bizonyítékokat, vagy olyan bizonyítási terhet róva a fogyasztóra, amelyet az alkalmazandó jog értelmében rendesen a másik szerződő félnek kellene viselnie.

2. A g), j) és l) pontok hatálya

a) A g) pont nem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek révén pénzügyi szolgáltatások nyújtója fenntartja a jogát határozatlan időre kötött szerződés felmondási idő nélküli egyoldalú felmondására, ha erre érvényes indoka van, azzal a kikötéssel, hogy a pénzügyi szolgáltatások nyújtója köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket haladéktalanul értesíteni.

b) A j) pont nem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek szerint a pénzügyi szolgáltatások nyújtója fenntartja a jogát a fogyasztó által fizetendő vagy őt megillető kamatláb, vagy a pénzügyi szolgáltatások nyújtásáért fizetendő bármilyen más összeg értesítés küldése nélküli megváltoztatására, ha erre érvényes indoka van, azzal a kikötéssel, hogy a pénzügyi szolgáltatások nyújtója köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket a lehető legrövidebb időn belül értesíteni, és hogy az utóbbi jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani.

A j) pont sem akadályozza azoknak a feltételeknek az alkalmazását, amelyek szerint az eladó vagy szolgáltató fenntartja a jogát határozatlan időre szóló szerződés feltételeinek egyoldalú megváltoztatására, azzal a kikötéssel, hogy az eladó vagy szolgáltató köteles erről a másik szerződő felet vagy feleket ésszerű időn belül értesíteni, és hogy az utóbbi jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani.

c) A g), j) és l) pont nem alkalmazható a következő ügyletekre:

- olyan tranzakciók, amelyek olyan átruházható értékpapírokra, pénzügyi eszközökre és más termékekre vagy szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyek ára értéktőzsdei, árszámítási, vagy pénzügyi árfolyam-ingadozásokhoz kapcsolódik, amelyek alakulására az eladó vagy szolgáltató nem képes befolyást gyakorolni;

- külföldi fizetőeszköz, utazási csekk vagy külföldi fizetőeszközben kiállított nemzetközi pénzesutalvány vételére vagy eladására irányuló szerződések.

d) A j) pont nem akadályozza árszámítási záradékok alkalmazását, amennyiben azok megengedettek és az árszámítási módszerről egyértelmű leírás áll rendelkezésre.